

Date antropologice privind materialul osteologic de la Murfatlar-Basarabi

ANDREI SOFICARU, MIHAI CONSTANTINESCU, NICOLAE MIRIȚOIU*

Keywords: anthropological analysis, sex determination, age estimation, measurements, indices.

Abstract: Anthropological analysis of the human bones from Basarabi – Murfatlar have identified 20 individuals (another three - five from E 6, end of the corridor). Bones inventory, sex determination, age and stature estimation, measurements have taken for each individual. Regarding to sex determination, there are 17 males, 2 females and 1 indeterminate; all of them are adults or matures. No children bones have identified.

Cuvinte cheie: analiză antropologică, determinarea sexului, estimarea vârstei, estimarea staturii, măsurători, indici.

Rezumat: Analiza osemintelor umane de la Murfatlar-Basarabi a permis identificarea unui număr de 20 de indivizi (cărora li se adaugă grupajele de oase umane provenind de la alți trei – cinci descoperiți în E 6, capătul coridorului). Pentru fiecare individ a fost făcut un inventar al oaselor păstrate, determinat sexul, estimată vârsta și statura și s-a efectuat un set de măsurători. Dintre cei 20 determinați cu exactitate, 17 sunt de sex masculin, doi de sex feminin și unul indeterminabil, toți fiind adulți sau maturi. Nu au fost identificate oase de copii.

Osemintele umane de la Murfatlar-Basarabi beneficiază, după mulți ani de la descoperire, de o analiză antropologică. În acest studiu ne propunem să stabilim numărul de indivizi pe baza inventarului oaselor păstrate, să le determinăm sexul, să le estimăm vârsta și statura; de asemenea a fost efectuat și un set de măsurători. În colecțiile Institutului de Antropologie „Fr. J. Rainer” s-au păstrat 22 de pachete cu notația originală, care a fost menținută pe parcursul analizei noastre.

Pentru identificarea oaselor și determinarea fragmentelor s-a folosit manualul de osteologie White¹, iar pentru determinarea sexului și estimarea vârstei au fost aplicate metodele specifice în conformitate cu standardele privind colecțiile de

oseminte umane². Statura a fost calculată conform metodei lui Pearson și pe baza recomandărilor lui Rösing³. În privința dimensiunilor și a indicilor s-a folosit sistemul Martin⁴.

1. Basarabi 1957 (tab. 1)

Stare de reprezentare: clavicula stânga completă; 25 fragmente de corpuri de coaste; din coloana vertebrală sunt prezente șapte toracale și două lombare; două fragmente de coxal (ischion) și un fragment de sacrum; humerusul stânga este complet, iar celui dreapta îi lipsește epifiza proximală (fig. 1/a); din cubitusul dreapta se păstrează treimea proximală, iar din radiusul dreapta treimea distală; femurul stânga este întreg, iar la cel dreapta lipsește colul și capul femural (fig. 1/b); se păstrează treimea distală din tibia dreapta, iar din peroneul dreapta doar jumătatea distală (fig. 1/c).

Sex determinat: masculin.

Vârstă estimată: 43 - 55 de ani (capătul sternal al coastei I).

Statura: 167,04 cm (lungimea maximă a femurului stânga).

2. Basarabi 1957, C 1, M 1

Individ 1 (tab. 1):

Stare de reprezentare: 11 coaste din partea stângă și 10 de pe cea dreaptă, în marea lor majoritate întregi; cu excepția unei vertebre toracale, coloana vertebrală este completă (fig. 2/a-c); clavicula dreapta întreagă, iar la cea stânga îi lipsește jumătatea sternală (fig. 2/f); omoplații (fig. 2/d) și sternul sunt întregi (fig. 2/e); capul humeral de la humerusul stânga lipsește pe jumătate, iar la cel dreapta se păstrează jumătatea proximală (fig. 3/a); cubitusul stânga e întreg, iar la cel dreapta se păstrează jumătatea proximală; la radiusul stânga lipsește treimea distală, iar la cel dreapta jumătatea distală (fig. 3/b); femurelor le lipsește colul și capul femural, prezentând unele distrugerii ale metafizelor și epifizelor distale (fig. 3/d); tibiile au distrugerii în zona epifizelor proximale; peroneele sunt întregi (fig. 3/e); s-au identificat toate oasele de la mâini și de la picioare; simfizele pubice de la coxale lipsesc, iar sacrumul este întreg (fig. 3/c).

* Institutul de Antropologie „Fr. J. Rainer”, București.

¹ White, Folkens 2005.

² Buikstra, Ubelaker 1994, p. 15-38; Loth, Ișcan 1989, p. 105-135.

³ Rösing 1988, p. 588-594.

⁴ Knußmann 1988.

Sex determinat: masculin (mare incizură sciatică îngustă, schelet robust).

Vârstă: 26 - 32 de ani (capetele sternale ale coastelor);

Statură: 168,13 cm (lungimea maximă a tibiei dreapta).

Individ 2:

Este reprezentat prin cinci fragmente de coaste, o vertebra toracală, un fragment de ischion și arc ventral de la coxalul dreapta (fig. 3/f); aceste provin de la un individ adult – matur probabil de sex masculin.

3. Basarabi 1957, C 1, M 2

Individ 1 (tab. 1):

Stare de reprezentare: clavicula stânga; șase vertebre cervicale, unsprezece toracale, cinci lombare (fig. 4/a-c); patru capete sternale de la coaste și numeroase fragmente de corpuri; radiusuri și cubitusuri întregi (fig. 4/d); două coxale (fără pubis) cu mare incizură sciatică având caracteristici masculine și fără sulcus preauricular, sacrumul e întreg (fig. 4/f); se păstrează treimea distală din femurul stânga, iar cel dreapta are unele distrugerii, dar cu lungimea completă (fig. 4/e); tibia stânga este completă, iar din tibia dreapta există o porțiune a diafizei (fig. 5/a); peroneu dreapta întreg (fig. 5/b); rotulele; astragalele și calcaneul stânga; 10 metacarpiene, 13 metatarsiene, 5 tarsiene, un carpian, 6 falange II.

Sex determinat: masculin.

Vârstă estimată: 33 - 42 de ani (capetele sternale ale coastelor).

Statura: 166,68 cm.

Individ 2:

Reprezentat doar prin clavicula dreapta completă și diafiza și epifiza peroneului dreapta (fig. 5/c); provin de la un adult – matur de sex masculin.

4. Basarabi 1957, C 1, M 3

Au fost identificate resturi osteologice provenind de la cel puțin doi indivizi. Materialul se află într-o stare de conservare bună, dar este incomplet. În plus, o serie de resturi osteologice sunt dificil de atribuit și ne referim aici mai ales la 27 fragmente de coaste, un fragment din partea laterală a unei clavicule, oasele mâinilor și ale picioarelor.

Individul 1 (tab. 1):

Stare de reprezentare: diafiza și epifiza unui humerus stânga și treimea distală de cel dreapta (fig. 6/a); diafiza de la cubitus dreapta; o pereche de femure fără porțiunile proximale ale diafizei și fără epifize (fig. 6/b); tibia stânga cu epifiza proximală desprinsă; jumătatea distală a unui peroneu; rotula dreapta este întreagă. Provin de la un individ de sex masculin, matur.

Individ 2 (tab. 1):

Stare de reprezentare: se păstrează jumătățile distale ale humerusurilor (fig. 6/c); radiusul dreapta fără epifiza distală, iar cel stânga fără ambele epifize; este prezentă jumătatea proximală de la femurul stânga (fig. 6/d); au mai fost identificate rotula dreapta (fig. 6/d), ambele talusuri și calcaneul stânga. Provin de la un individ de sex masculin, adult – matur.

5. Basarabi 1957, sectorul E, coridorul nr. 1, M 6 (tab. 2)

Stare de reprezentare: un fragment de mandibulă cu ramul vertical stânga și unghiul gonic distrus; dintre vertebre se păstrează cinci cervicale, șapte toracale, trei lombare și alte spine vertebrale (fig. 7/a); humerusurile prezente, cel stâng având unele erodări ale capului și ambele cu perforație olecraniană (fig. 7/b); la omoplatul dreapta lipsește coracoidul; radiusurile și cubitusurile întregi (fig. 7/c); omoplatul stânga cu procesul coracoid și o porțiune din corp, dar separat marginea

laterală cu unghiul inferior și procesul acromial; claviculele gracile (dreapta fără capetele sternal și acromial, stânga cu capătul acromial distrus); la stern, manubriumul și corpul sternal nesudate; coastele sunt prezente prin 15 fragmente, 4 capete sternale și ambele coaste I; coxalul stânga cu suprafața auriculară (fig. 7/d) și separat alte fragmente ce îi aparțin (simfiza pubică, fosa acetabulară); sacrum întreg (fig. 7/d), cu 5 vertebre, dar și o *spina bifida* (între S 4 și S 5); femurele sunt complete (fig. 7/e); tibiile (fig. 7/f) au fațete orientale (mici, dar expresive); ambele peronee sunt întregi (fig. 7/f); două metacarpiene, astragalele, calcaneul dreapta complet, patru metatarsiene, trei falange, un cuneiform lateral.

Sex determinat: feminin (marea incizură sciatică largă, sulcus preauricular, schelet postcranian gracil).

Vârstă: 24 - 32 de ani (capătul sternal al coastei I).

Statură: 149,18 ± 3,3 cm.

6. Basarabi 1957, sectorul E, coridor și coridoare (tab. 2)

Ambele „depuneri” trebuie tratate împreună, deoarece o serie de oase umane (humerus, radius, cubitus, omoplat, craniu, femure, tibia) s-au colat. Sunt asociate cu carapacea și plastronul de la o broască țestoasă.

Oasele de craniu (fig. 8/a-d) din ambele pachete: nu s-a putut reîntregi, dar provin de la cel puțin doi indivizi adulți; astfel s-au identificat: două zigomatice dreapta, două maxilare stânga, două temporale dreapta, două margini suplitate, două mastoide dreapta; sexul este masculin pentru ambii indivizi (margine suplitară îngroșată, grosime craniu, mastoide masive); vârsta se poate estima în categoria adult (1. sutura coronară ștearsă exocranian și complet închisă endocranian, coronara dreapta ștearsă și închisă endocranian; 2. coronara dreapta deschisă exocranian, complet închisă endocranian); dentiție = 1. primul molar maxilar (degradat prin exfolierea emailului), cu uzură gradul 4; 2. primul molar mandibular cu uzură gradul 3 și căderi *intravitam* cu resorbția incompletă a molarului 3 dreapta; la maxilarul stânga primii doi incisivi au alveolele resorbite complet precum și cele ale molarilor 2 și 3.

Schelet postcranian, „coridor” = epifiză proximală de la tibia dreapta; epifiză radius dreapta; fragmente de omoplat de la doi indivizi; stern (corpul incomplet, manubriu fragmentar); un atlas și capetele de la axis, vertebre toracale și lombare cu marginile corpului accentuate; fragmente de coaste; aripa dreapta de la sacrum; metacarpiene și metatarsiene, falange.

Schelet postcranian, „coridoare” = oase de la doi indivizi de sex masculin; reprezentare: o pereche de clavicule (o jumătate sternală stânga la „coridor”), clavicula dreapta întreagă, omoplat stânga (se colează cu un fragment de la „coridor”; acromion dreapta de la „coridor”) (fig. 8/h); două perechi de humerusuri, dintre care un humerus stânga fără treimea proximală (fig. 8/e); două radiusuri și două cubitusuri stânga (fig. 8/f-g); treimea distală din tibia dreapta; peroneu dreapta; un sacrum cu S 1 distrusă; coxal stânga cu pubisul lipsă, ce are marea incizură sciatică tipic masculină; mai multe coaste (șase dintre ele au capetele sternale).

Se poate conchide că în cele două pachete, „coridor” și „coridoare”, au fost identificați doi indivizi de sex masculin. S-a calculat doar statura la individul 1 pe lungimea humerusului dreapta (160,96 cm).

7. Basarabi 1957, sectorul E, coridorul nr. 2, M 7

Stare de reprezentare: osul hioid, 8 vertebre toracale, 3 cervicale și o lombară (fig. 9/a); sternul întreg (fig. 9/b); din ambii omoplați s-au identificat mai multe fragmente (ambele procese acromiale, coracoidul, marginea laterală); numeroase fragmente de coaste printre care cinci au capetele sternale; un

fragment de metafiză proximală și un altul din capul humeral; este prezentă o jumătate din radiusul stânga, iar la cel dreapta lipsește treimea distală; din cubitusul stânga se păstrează un fragment de diafiză și procesul olecran (fig. 9/c); din ambele coxale sunt prezente aripa iliacă (fig. 9/d); majoritatea oaselor de la mâini și picioare.

Sex determinat: masculin (robusticitate).

Vârstă: 33 - 42 de ani (capetele sternale ale coastelor).

8. Basarabi 1957, sectorul E, coridorul nr. 3 (tab. 2)

Stare de reprezentare: mastoida stânga (fig. 10/a); o pereche de femure întregi (fig. 10/b); posibil o pereche de femure, fragmentare (dreptul reprezentat de o epifiză proximală, iar stângul de o diafiză cu spărturi); doi omoplați (fără cavitatea glenoidă); o pereche de rotule complete; fragmente de coxale; un manubriu; un radius fără epifiza distală stânga, un altul numai cu epifiza distală stânga; jumătatea proximală de la un cubitus și alte două fragmente cu jumătatea distală (fig. 10/c); astragalul și calcaneul dreapta; două vertebre cervicale; două vertebre toracale; 10 - 12 fragmente de coaste; un cuboid (?), două perechi metatarsiene I, patru metatarsiene, un metacarpian (fig. 10/d).

Osemintele provin de la cel puțin doi indivizi adulți, dintre care unul este de sex masculin.

9. Basarabi 1957, sectorul E, coridorul nr. 4 (tab. 3)

Stare de reprezentare: din craniu s-a putut restaura un fragment de parietal și unul de occipital (fig. 11/a); clavicula stânga este completă; din omoplați se păstrează doar fragmente din marginea laterală; humerusul stânga este întreg, iar din cel dreapta este prezentă jumătatea distală (fig. 11/b); radiusul dreapta este întreg, iar din cel stânga lipsește treimea proximală; cubitusul dreapta cu jumătatea distală păstrată (fig. 11/c); sunt prezente două coaste fragmentare; din coloana vertebrală avem doar atlasul și parțial sacrumul; de la coxale sunt ambele iliumuri, dar cu lipsa aripilor, ischionul stânga și parțial pubisul; ambele tibii cu lipsuri la nivelul epifizelor și diafizelor; peroneul dreapta este întreg, iar cel stânga fără epifiza proximală (fig. 11/d).

Sex determinat: feminin (marea incizură sciatică largă, sulcus preauricular prezent, oasele lungi gracile).

Vârstă estimată: 30 - 40 de ani (suprafața auriculară).

10. Basarabi 1957, E 4

Individul 1 (tab. 3):

Stare de reprezentare: o claviculă dreapta cu epifiză acromială distrusă; jumătatea distală din humerusul dreapta; jumătatea proximală și două treimi distal din radiusul dreapta; o treime proximală din diafiza unui peroneu; un metacarpian; un fragment de cavitate acetabulară; 10 fragmente de coaste; un calcaneu stânga. Provin de la un individ adult de sex masculin.

Individul 2 (tab. 3):

Reprezentat printr-un radius stânga întreg; provine de la un individ adult, posibil de sex masculin.

Individul 3 (tab. 3):

Stare de reprezentare: două fragmente de corpuri de coaste; un manubriu; trei fragmente de coxale (aripa axială, ischion, fosa acetabulară); humerus dreapta aproape complet, dar cu epifiza proximală păstrată pe jumătate; jumătatea proximală din radiusul dreapta; jumătatea proximală din cubitusul dreapta (fig. 12/a); femurele au trohanterele lipsă din vechime, ca și epifizele distale (fig. 12/b); rotulele sunt întregi; epifizele proximale de la tibii lipsesc; de la peronee se identifică doar diafizele; oasele de la mâini și picioare. Provin de la un individ adult - matur de sex masculin.

Individul 4:

Stare de reprezentare: jumătatea distală din humerusul dreapta; jumătatea proximală și treimea distală din cubitusul dreapta; epifiza distală cu o porțiune de la radiusul dreapta (fig. 12/c). Provin de la un individ matur de sex masculin.

11. Basarabi 1957, E 6

Stare de reprezentare: din craniu se păstrează frontalul cu lipsuri în zona orbitală, temporalul stânga cu piramida pietroasă, temporalul dreapta e complet, un fragment de parietal conexas cu o porțiune de occipital (fig. 13/c), o porțiune din corpul mandibulei (partea dreaptă) pe care se păstrează molarii; clavicula dreapta întreagă, iar cea stânga cu extremitatea acromială lipsă (fig. 13/b); omoplatul stânga fără procesul acromial, cavitatea glenoidă și procesul coracoid; din omoplatul dreapta e prezentă doar spina scapulară și procesul coracoid (fig. 13/a); o vertebră cervicală și una toracală; cca 20 fragmente de coaste, dintre care unul cu capătul sternal; epifiza și metafiza distală de la radiusul stânga; jumătate din diafiza cubitusului dreapta; din coxale s-au identificat fragmente din zona fosei acetabulare; condilul lateral de la femurul dreapta.

Sex determinat: masculin (mastoidă masivă).

Vârstă estimată: 43-55 de ani (capătul sternal al coastelor).

12. Basarabi 1957, E 6, capătul coridorului

Humerus:

- *individul 1*: humerus stânga cu epifiza proximală lipsă; humerus dreapta cu o porțiune de diafiză ruptă și epifiza distală păstrată pe jumătate; provin de la un matur de sex masculin (tab. 4);
- *individul 2*: humerus stânga cu epifizele rupte; provine de la un adult de sex feminin (tab. 4);
- *individul 3*: humerus stânga cu diafiza păstrată pe jumătate; humerus dreapta fără o treime proximală; provin de la un adult de sex feminin (tab. 4).

Radius și cubitus:

- *individul 1*: radius și cubitus stânga cu jumătatea distală lipsă; provin de la un matur de sex masculin (tab. 5);
- *individul 2*: radius și cubitus stânga cu treimea proximală păstrată și epifiza distală de la cubitusul dreapta; provin de la un individ adult de sex feminin (tab. 5);

Femure:

- *individul 1*: ambele femure au epifizele distruse din vechime; provin de la un matur de sex masculin (tab. 6);
- *individul 2*: femur dreapta fără epifiza proximală și cu cea distală păstrată pe jumătate; provine de la un adult, probabil de sex masculin (tab. 6);
- *individul 3*: femur stânga din care s-au păstrat trei fragmente (rupt la mijlocul diafizei și sub trohanter): jumătatea distală, o porțiune de diafiză din treimea proximală și diafiza proximală cu colul și capul femural; provine de la un adult, probabil de sex feminin (tab. 6);
- *individul 4*: femur dreapta fără epifize, ce provine de la un adult, posibil de sex masculin (tab. 6).

Tibii:

- *individul 1*: tibia dreapta întreagă, dar cu unele lipsuri pe epifiza proximală; provine de la un adult de sex masculin (tab. 7);
- *individul 2*: tibia stânga cu epifiza proximală lipsă, iar cea distală erodată din mediul de zăcere; provine de la un adult, probabil de sex masculin (tab. 7);
- *individul 3*: tibia stânga are condilul medial distrus din vechime, mare parte din creasta tibială și epifiza distală; tibiei dreapta îi lipsește condilul medial; provin de la un matur de sex masculin (tab. 7);

- *individul 4*: ambele tibii nu au epifizele proximale și distale; provin de la un adult de sex feminin (tab. 7);
- *individul 5*: tibia dreapta fără epifiza proximală; provine de la un adult de sex masculin (tab. 7).

Peronee:

- *individul 1*: la ambele lipsesc epifizele proximale; provin de la un matur de sex masculin (tab. 8);
- *individul 2*: peroneul dreapta este complet, iar cel stânga nu are epifize; provin de la un matur de sex masculin (tab. 8);
- *individul 3*: peroneu dreapta fără epifize; provine de la un adult, probabil de sex feminin (tab. 8).

13. Basarabi 1960, M 11 (tab. 9)

Stare de conservare: oasele sunt extrem de uscate și friabile; suprafața lor este în general bine conservată; au o culoare galben – maronie.

Stare de reprezentare: craniul (fig. 14/a-b) a fost restaurat în proporție de 70 % și mai ales calota (frontal, parietale, occipital și temporal dreapta); masivul facial, baza și temporalul stânga nu s-au putut reface din cauza lipsurilor; din mandibulă lipsește ramul vertical stânga; se păstrează 23 de poziții de dinți permanenți, 24 de dinți permanenți, molarul 3 mandibular dreapta pierdut antemortem, o carie la molarul 1 mandibular stânga, iar toți dinții au uzură puternică; de pe craniu s-au putut lua trei dimensiuni (1. g – op = 187 mm; 2. g – i = 180 mm; 10. co – co = 120 mm); hioidul este complet; din omoplatul stânga lipsesc fosa glenoidă, acromionul și mare parte din corp; din cel dreapta se păstrează trei fragmente de corp, fără extremități; din coloana vertebrală se păstrează două cervicale, șase toracale și patru lombare; restul sunt fragmente de corpuri și arcuri vertebrale; coastele sunt reprezentate de numeroase fragmente de corpuri și șase capete sternale; sacrumul are lipsă doar aripa și articulația sacroiliacă stânga; coccisul este întreg (fig. 15/e); coxalului stânga îi lipsește simfiza pubică (fig. 15/d), iar din cel dreapta nu este prezentă mare parte din aripa iliacă; humerusul dreapta este complet, iar cel stânga are capul humeral rupt (fig. 14/c); cubitusurile sunt întregi (14/d); radiusul dreapta e complet, iar celui stânga îi lipsește epifiza proximală (fig. 14/e); ambele femure prezintă rupturi ale colului și ale epifizelor distale (fig. 15/a); rotulele sunt întregi; tibiile au rupturi ale epifizelor proximale (fig. 15/b), iar la peronee lipsesc cele distale (fig. 15/c); mare parte din oasele mâinilor și ale picioarelor sunt prezente.

Sex determinat: masculin (marea incizură sciatică îngustă, liniile nucale, marginea supraorbitală și protuberanța mentală sunt proeminente).

Vârstă estimată: 45 - 50 de ani (simfiza pubică, suprafața sacroiliacă, capetele sternale ale coastelor).

Statură: 162 ± 3,3 cm (lungimea maximă a radiusului dreapta).

Considerații finale

Prin această analiză preliminară s-a putut identifica un număr de 20 de indivizi, la care se adaugă încă trei – cinci descoperiți în E 6, capătul coridorului. Dintre cei 20 determinați cu exactitate, 17 sunt de sex masculin, doi de sex feminin și unul indeterminabil. În privința vârstelor, toți sunt adulți sau maturi (tab. 10). Nu au fost identificate oase de copii.

BIBLIOGRAFIE

- Buikstra, Ubelaker 1994 – J. E. Buikstra, D. H. Ubelaker, *Standards for data collection from human skeletal remains*, Arkansas Archaeological Survey Research Series 44, 1994.
- Knußmann 1988 – R. Knußmann, *Osteometrie*, în *Anthropologie Handbuch der vergleichenden Biologie des Menschen*, Stuttgart-New York, 1988, p.160-232.
- Loth, Ișcan 1989 – S. R. Loth, M. Y. Ișcan, *Morphological assessment of age in the adult: thoracic region*, în M. Y. Ișcan (ed.), *Age markers in the human skeleton*, Springfield/IL., 1989, p. 105-135.
- Rösing 1988 - F. W. Rösing, *Körperhöhenrekonstruktion aus Skeletmaßen*, în *Anthropologie Handbuch der vergleichenden Biologie des Menschen*, Stuttgart-New York, 1988, p. 586-599.
- White, Folkens 2005 – T. D. White, P. A. Folkens, *The Human Bone Manual*, San Diego-Londra, 2005.

EXPLANATION OF THE FIGURES:

- Fig. 1. Basarabi 1957: a. Humerus bones; b. Femurs; c. Tibia and right fibula.
- Fig. 2. Basarabi 1957, C 1, Grave 1, individual 1: a. Cervical vertebrae; b. Thoracic vertebrae; c. Lumbar vertebrae; d. Scapulas; e. Stern; f. Clavicles.
- Fig. 3. Basarabi 1957, C 1, Grave 1, individual 1: a. Humerus bones; b. Ulnas and radius bones; c. Hip bones and sacrum; d. Femurs; e. Tibiae and fibulas; f. Bones of individual 2.
- Fig. 4. Basarabi 1957, C 1, Grave 2, individual 1: a. Cervical vertebrae; b. Thoracic vertebrae; c. Lumbar vertebrae; d. Radius and ulna bones; e. Femurs; f. Hip bones and sacrum.
- Fig. 5. Basarabi 1957, C 1, Grave 2, individual 1: a. Tibiae; b. Right fibula; c. Bones of individual 2.
- Fig. 6. Basarabi 1957, C 1, Grave 3: Individual 1: a. Humerus bones; b. Femurs; Individual 2: c. Humerus bones; d. Left femur and right patella.
- Fig. 7. Basarabi 1957, the E sector, C 1, Grave 6: a. Vertebrae; b. Humerus bones; c. Radius and ulna bones; d. Left hip bone and sacrum; e. Femurs; f. Tibiae and fibulae.
- Fig. 8. Basarabi 1957, the E sector, corridor and corridors: a. Parietal and left temporal; b. Fragment of mandible; c. Fragment of cranium, right side; d. Left parietal; e. Humerus bones; f. Ulnas; g. Radius bones; h. Clavicles.
- Fig. 9. Basarabi 1957, the E sector, the 2nd corridor, Grave 7: a. Vertebrae; b. Stern; c. Fragments of long bones; d. Fragments of hip bones.
- Fig. 10. Basarabi 1957, the E sector, the 3rd corridor: a. Left temporal; b. Femurs; c. Ulnas and radius bones; d. Tarsal and metatarsal.
- Fig. 11. Basarabi 1957, the E sector, the 4th corridor: a. Fragments of cranium; b. Humerus bones; c. Ulnas and radius bones; d. Tibiae and fibulae.
- Fig. 12. Basarabi 1957, E 4: Individual 3: a. Radius, ulna, humerus; b. Femurs; Individual 4: c. Humerus, ulna, radius.
- Fig. 13. Basarabi 1958, E 6: a. Scapulae; b. Clavicles; c. Fragments of cranium.
- Fig. 14. Basarabi 1960, Grave 11: a. Cranium, left side view; b. Cranium, inferior view; c. Humerus bones; d. Ulnas; e. Radius bones.
- Fig. 15. Basarabi 1960, Grave 11: a. Femurs; b. Tibiae; c. Fibulae; d. Left hip bone; e. Sacrum.

Tabelul 1
Dimensiuni și indici

Nr. Martin	Dimensiunea	B 1957 sex ♂		C 1, M 1, ind. 1 sex ♀		C 1, M 2, ind. 1 sex ♂		C 1, M 3, ind. 1 sex ♂		C 1, M 3, ind. 2 sex ♂	
		dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg
	SACRUM										
1	Lungime curbă			132		125					
2	Lungime directă anterioară			116,07		113,9					
5	Lățime antero-superioară			129		140					
5:2	Indice lungime-lățime			97,73		112					
	STERN										
1	Lungime maximă			172							
2	Lungime maximă manubrium			54,2							
4	Lățime maximă manubrium			68,03							
6	Lățime minimă manubrium			27,39							
7	Grosime manubrium			20							
7:6	Indice lățime-grosime			73,02							
	CLAVICULA										
1	Lungime maximă		136	142			151				
4	Diametru vertical la mijloc		12	10,7			11,08				
5	Diametru sagital la mijloc		12,5	15,3			13,18				
6	Perimetru la mijloc		40	44			41				
6:1	Indice lungime grosime		29,41	30,99			27,15				
4:5	Indice secțiune		96	69,93			84,07				
1:H2	Indice claviculo-humeral		41,846	42,01							
	OMOPLAT										
12	Lungimea cavității glenoide				43,71						
13	Lățimea cavității glenoide			31,5	31,21						
13:12	Indicele cavității glenoide				71,40						
	HUMERUS										
1	Lungime maximă		327	345							
2	Lungime caput-capitulum		325	338							
4	Lățimea epifizei inferioare	71	69	67	66					68,6	70

5	Diametru maxim la mijloc	24,8	24,1	25,25							24,98		
6	Diametru minim la mijloc	17,3	17,1	21,09							18,46		
7	Perimetru minim al diafizei	70	65	74	68						65	74	71
7a	Perimetru mijlociu al diafizei	70	73	77							72		
9	Diametru transversal maxim al capului		45,2	46,29									
10	Diametru sagital maxim al capului		49,8										
7:1	Indice de robusticitate		20,00	21,89									
6:5	Indicele secțiunii diafizei	69,76	70,95	83,52							73,90		
	RADIUS	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg
1	Lungime maximă					247	247						
3	Perimetru minim			50	50	48	48						
4	Diametru transversal				19,49	19,32	18,46				18,08	16,78	
5	Diametru sagital				13,77	13,49	13,92				13,05	13,02	
5(6)	Diametru epifiză distală	37				39	38						
5:4	Indicele secțiunii diafizei				70,65	69,82	75,41				72,18	77,59	
	CUBITUS	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg
1	Lungime maximă				278	264							
3	Perimetru minim				41	42							
11	Diametru dorso-volar				15,69	14,59	15,14						
12	Diametru transversal				18,68	18,61	19,48						
11:12	Indice secțiune				83,99	78,40	77,72						
	FEMUR	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg
1	Lungime maximă		463				461						
2	Lungime poziție naturală		455				458						
6	Diametru sagital la mijloc	29,6	29,4	31,64	30,72		30,08	28,93			28,15		30,64
7	Diametru transversal la mijloc	27,9	28,6	29,47	28,47		27,67	29,69			28,89		28,72
8	Perimetru la mijloc	92	91	96	94		90	90			89		92
9	Diametru transversal subtrohanterian	35,9	34,5	33,49	33,47		35,94						35,57
10	Diametru sagital subtrohanterian	28,7	27,4	27,69	27,28		28,9						28,96
15	Diametru vertical col		35,3				34,55						36,16
16	Diametru sagital col		30,7				33,53						29,98
17	Perimetru col		106				109						107
18	Diametru vertical al capului		50,3				51,68						

[illegible]

Tabelul 2
Dimensiuni și indici

Nr. Martin	Dimensiunea	C 1, M 6 sex ♀		E coridoare, ind, 1 sex ♂		E coridoare, ind, 2 sex ♂		E coridor 3, individ 1 sex ♂	
		dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg
	SACRUM								
1	Lungime curbă		115						
2	Lungime directă anterioară		101,5						
5	Lățime antero-superioară		119						
5:2	Indice lungime-lățime		117,24						
	STERN								
1	Lungime maximă								
2	Lungime maximă manubrium		44					53,6	
4	Lățime maximă manubrium		53					74,4	
6	Lățime minimă manubrium		8,1					32,5	
7	Grosime manubrium							12,1	
7:6	Indice lățime-grosime							37,23	
	CLAVICULA								
1	Lungime maximă			137		148			
4	Diametru vertical la mijloc	7,1	7,3	10,9	13,2	9,2			
5	Diametru sagital la mijloc	9,4	9,3	13,2	11,8	13,6			
6	Perim, mijloc	27	28	40	40	40			
6:1	Indice lungime grosime			29,20		27,03			
4:5	Indice secțiune	75,53	78,49	82,58	111,86	67,65			
1:H2	Indice claviculo-humeral			43,08	0				
	OMOPLAT								
12	Lungimea cavității glenoide	33,6							
13	Lățimea cavității glenoide	24,6							
13:12	Indicele cavității glenoide	73,21							
	HUMERUS								
1	Lungime maximă	297	292	321	318				
2	Lungime caput-capitulum	293	289	318	317,5				
4	Lățimea epifizei inferioare	56,5	53	67	67	62			

5	Diametru maxim la mijloc	19,6	19,5	25,4	23,6		22,4		
6	Diametru minim la mijloc	14,7	14,7	19,7	17,6		18,2		
7	Perimetru minim al diafizei	53	55	70	70		62		
7a	Perimetru mijlociu al diafizei	57	57	75	75		68		
9	Diametru transversal maxim al capului	38,6	38,9	41					
10	Diametru sagital maxim al capului	44,1		49	45,8				
7:1	Indice de robusticitate	18,09	19,03	22,01	22,05				
6:5	Indicele secțiunii diafizei	75,00	75,38	77,56	74,58		81,25		
	RADIUS	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg
1	Lungime maximă	223	219		243		241,5		
3	Perimetru minim	42	42		50		42		45
4	Diametru transversal	14,1	13,8		18,2		16,1		16,9
5	Diametru sagital	10,9	10,1		11,8		11,5		11,8
5(6)	Diametru epifiză distală	29	28		36,5		33	39	
5:4	Indicele secțiunii diafizei	77,30	73,19		64,84		71,43		69,82
	CUBITUS	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg
1	Lungime maximă	240,5	238		268		263		
3	Perimetru minim	34	35		42		37		32
11	Diametru dorso-volar	10,8	9,44		13,2		14,5		12,9
12	Diametru transversal	14,6	13,7		19,4		18		16,6
11:12	Indice secțiune	73,97	68,91		68,04		80,56		77,71
	FEMUR	dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg
1	Lungime maximă	404	404				454		456,5
2	Lungime poziție naturală	401	402				449,5		451,5
6	Diametru sagital la mijloc	22,6	23,6				30,91		30,3
7	Diametru transversal la mijloc	24,3	26,2				26,5		26
8	Perimetru la mijloc	72	78				90		91
9	Diametru transversal subtrohanterian	31,4	29,6				32,4		34,8
10	Diametru sagital subtrohanterian	23,2	24,1				28,6		28,5
15	Diametru vertical col	28,1	28				36		34,1
16	Diametru sagital col	24	22				28		28,7
17	Perimetru col	82	82				105		105
18	Diametru vertical al capului	41,4	41				49,9		49,7

Tabelul 3
Dimensiuni și indici

Nr. Martin	Dimensiunea	E, coridor 4 sex ♀	E 4, ind. 1 sex ♂	E 4, ind. 2 sex ♂ (?)	E 4, ind. 3 sex ♂
	SACRUM				
1	Lungime curbă				
2	Lungime directă anterioară				
5	Lățime antero-superioară				
5:2	Indice lungime-lățime				
	STERN				
1	Lungime maximă				
2	Lungime maximă manubrium				106,26
4	Lățime maximă manubrium				52,16
6	Lățime minimă manubrium				36,41
7	Grosime manubrium				8,13
7:6	Indice lățime-grosime				22,33
	CLAVICULA				
1	Lungime maximă				
4	Diametru vertical la mijloc		10,35		
5	Diametru sagital la mijloc		10,66		
6	Perim, mijloc		35		
6:1	Indice lungime grosime				
4:5	Indice secțiune		97,09		
1:H2	Indice claviculo-humeral		30,46		
	OMOPLAT				
12	Lungimea cavității glenoide				
13	Lățimea cavității glenoide				
13:12	Indicele cavității glenoide				
	HUMERUS				
1	Lungime maximă				
2	Lungime caput-capitulum				
4	Lățimea epifizei inferioare	61	66		65

5	Diametru maxim la mijloc	21,64	20,83							22,8	
6	Diametru minim la mijloc	16,6	14,76							17,5	
7	Perimetru minim al diafizei	56	55	66						63	
7a	Perimetru mijlociu al diafizei	63	59							68	
9	Diametru transversal maxim al capului										
10	Diametru sagital maxim al capului										
7:1	Indice de robusticitate		17,35							20,45	
6:5	Indicele secțiunii diafizei	76,71	70,86							76,75	
	RADIUS										
1	Lungime maximă	240								242	
3	Perimetru minim	37		43						42	
4	Diametru transversal	15,85	16,07	18,6	15,9					14,1	
5	Diametru sagital	10,49	10,5	12,3	12,1					12,7	
5(6)	Diametru epifiză distală	32,23			33					33	34
5:4	Indicele secțiunii diafizei	66,18	65,34	66,13	76,10					90,07	
	CUBITUS										
1	Lungime maximă										
3	Perimetru minim									40	
11	Diametru dorso-volar									14,6	
12	Diametru transversal									18	
11:12	Indice secțiune									81,11	
	FEMUR										
1	Lungime maximă										
2	Lungime poziție naturală										
6	Diametru sagital la mijloc									27,2	26,3
7	Diametru transversal la mijloc									28,2	27
8	Perimetru la mijloc									87	83
9	Diametru transversal subtrohanterian									33,1	31,8
10	Diametru sagital subtrohanterian									26,6	26,6
15	Diametru vertical col									32	30,8
16	Diametru sagital col									25,9	26
17	Perimetru col									98	95
18	Diametru vertical al capului									49	47,8

Tabelul 4
Dimensiuni și indici

Nr. Martin	Dimensiunea	E 6, ind. 1 sex ♂		E 6, ind. 2 sex ♀		E 6, ind. 3 sex ♀	
	HUMERUS	dr	stg	dr	stg	dr	stg
1	Lungime maximă	322					
2	Lungime caput-capitulum						
4	Lățimea epifizei inferioare		66				63
5	Diametru maxim la mijloc		25,78		20,92	22,25	21,97
6	Diametru minim la mijloc		21,4		16,47	17,26	16,72
7	Perimetru minim al diafizei	78	73		59	62	60
7a	Perimetru mijlociu al diafizei		75		61	64	64
9	Diametru transversal maxim al capului						
10	Diametru sagital maxim al capului						
7:1	Indice de robusticitate						
6:5	Indice secțiunii diafizei		83,01		78,73	77,57	76,10

Tabelul 5
Dimensiuni și indici

Nr. Martin	Dimensiunea	E 6, ind. 1 sex ♂		E 6, ind. 2 sex ♀	
		dr	stg	dr	stg
1	RADIUS				
	Lungime maximă				
3	Perimetru minim		48		48
4	Diametru transversal		18,7		15,8
5	Diametru sagital		12,9		13,3
5(6)	Diametru epifiză distală				
5:4	Indicele secțiunii diafizei		68,98		84,18
	CUBITUS	dr	stg	dr	stg
1	Lungime maximă				
3	Perimetru minim				
11	Diametru dorso-volar		15,7		14,9
12	Diametru transversal		20,8		17,3
11:12	I, secțiune		75,48		86,13

Tabelul 6
Dimensiuni și indici

Nr. Martin	FEMUR	Dimensiunea	E 6, ind. 1 sex ♂		E 6, ind. 2 Sex ♂		E 6, ind. 3 sex ♀		E 6, ind. 4 sex ♂	
			dr	stg	dr	stg	dr	stg	dr	stg
1	Lungime maximă									
2	Lungime poziție naturală									
6	Diametru sagital la mijloc		33,8	33,3	30,2			25,6	24,6	
7	Diametru transversal la mijloc		31,6	32,9	26,4			27,6	28,6	
8	Perimetru la mijloc		103	105	90			85	86	
9	Diametru transversal subtrohanterian		41,9	40,2	28,5			33,5	32,4	
10	Diametru sagital subtrohanterian		31,6	30,3	29			22,9	24,6	
15	Diametru vertical col									
16	Diametru sagital col									
17	Perimetru col									
18	Diametru vertical al capului									
19	Diametru transversal al capului									
21	Lățime epicondilară							79		
8:2	Indice lungime-groșime									
21:1	Indice robusticitate									
6+7:2	Indice robusticitate									
6:7	I, secțiunii diafizei la mijloc (pilastic)		106,96	101,22	114,39			92,75	86,01	
10:9	I, secțiunii diafizei superior (platimeric)		75,42	75,37	101,75			68,36	75,93	

Fig. 1. Basarabi 1957: a. humerusuri; b. femure;

c. tibia și peroneul dreapta

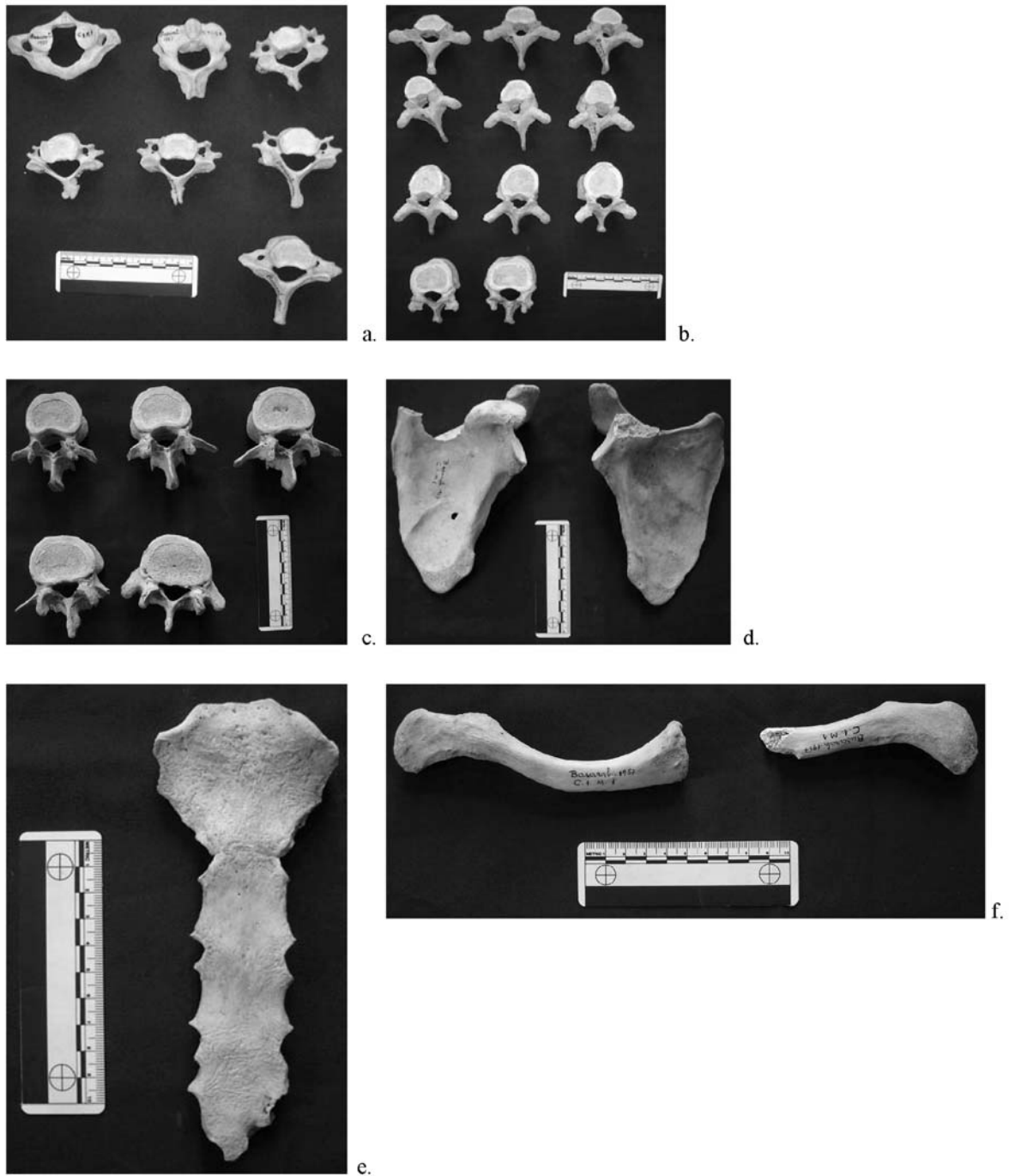

Fig. 2. Basarabi 1957, C 1, M 1, individ 1: a. vertebre cervicale; b. vertebre toracale;
c. vertebre lombare; d. omoplați; e. stern; f. clavicule

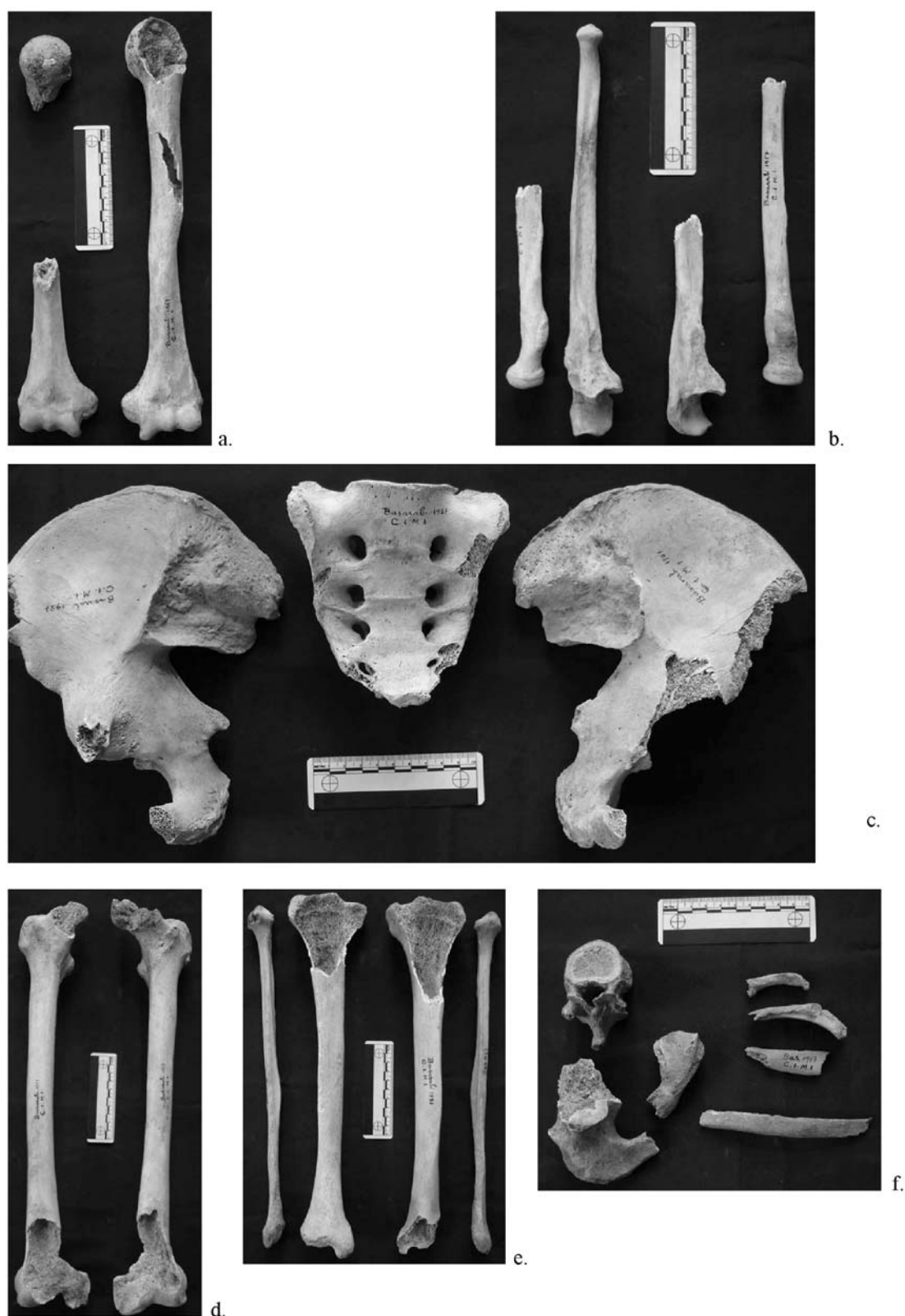

Fig. 3. Basarabi 1957, C 1, M 1, individ 1: a. humerusuri; b. cubitusuri și radiusuri; c. coxale și sacrum; d. femure; e. tibii și peronee; f. individ 2 : oase dispartate

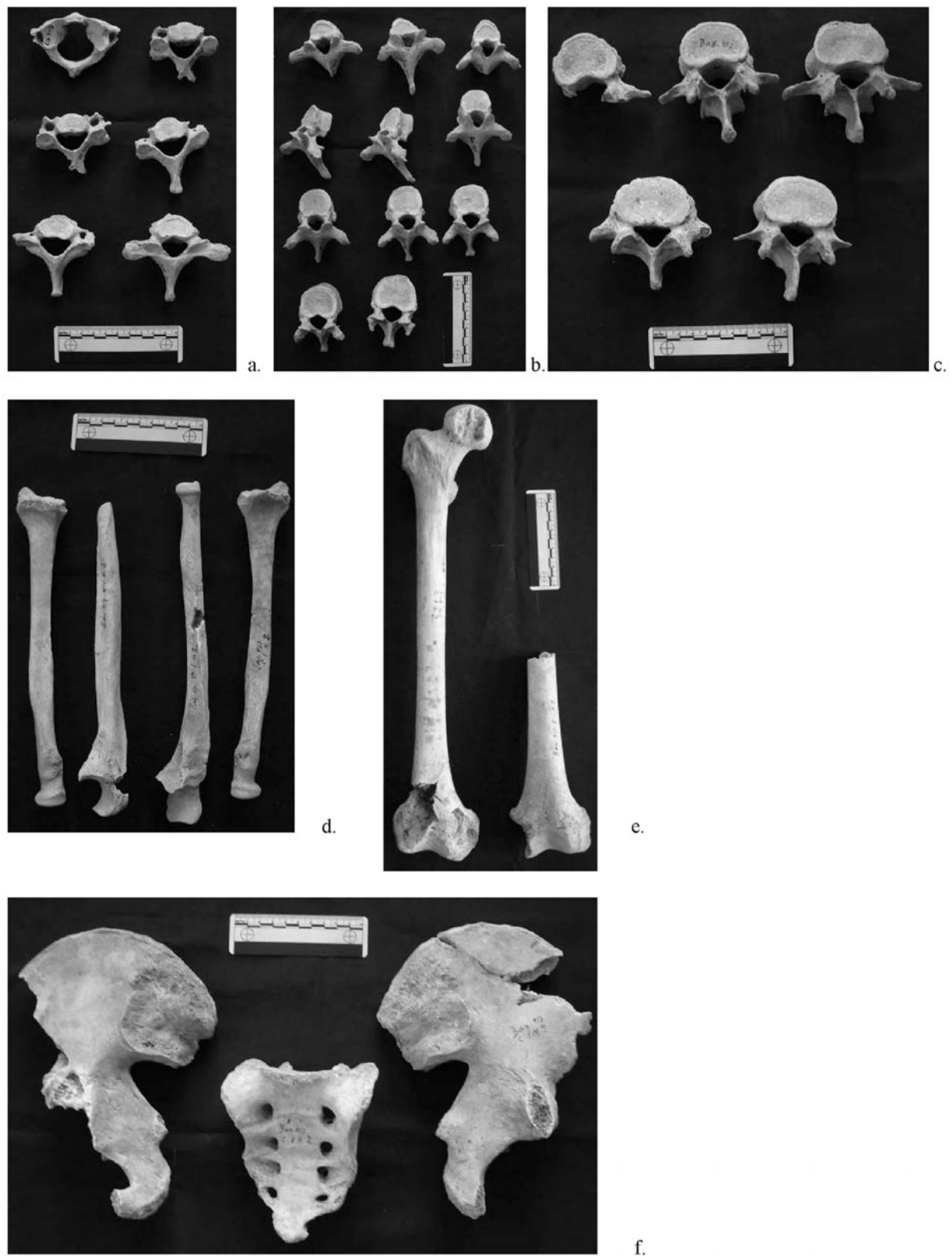

Fig. 4. Basarabi 1957, C1, M 2, individ 1: a. vertebre cervicale; b. vertebre toracale; c. vertebre lombare; d. radiusuri și cubitusuri; e. femure; f. coxale și sacrum

Fig. 5. Basarabi 1957, C 1, M 2, individ 1: a. tibii;
b. peroneu dreapta; c. individ 2: oase dispartate

Fig. 6. Basarabi 1957, C 1, M 3: individ 1: a. humerusuri; b. femure;
individ 2: c. humerusuri; d. femur stânga și rotulă dreapta

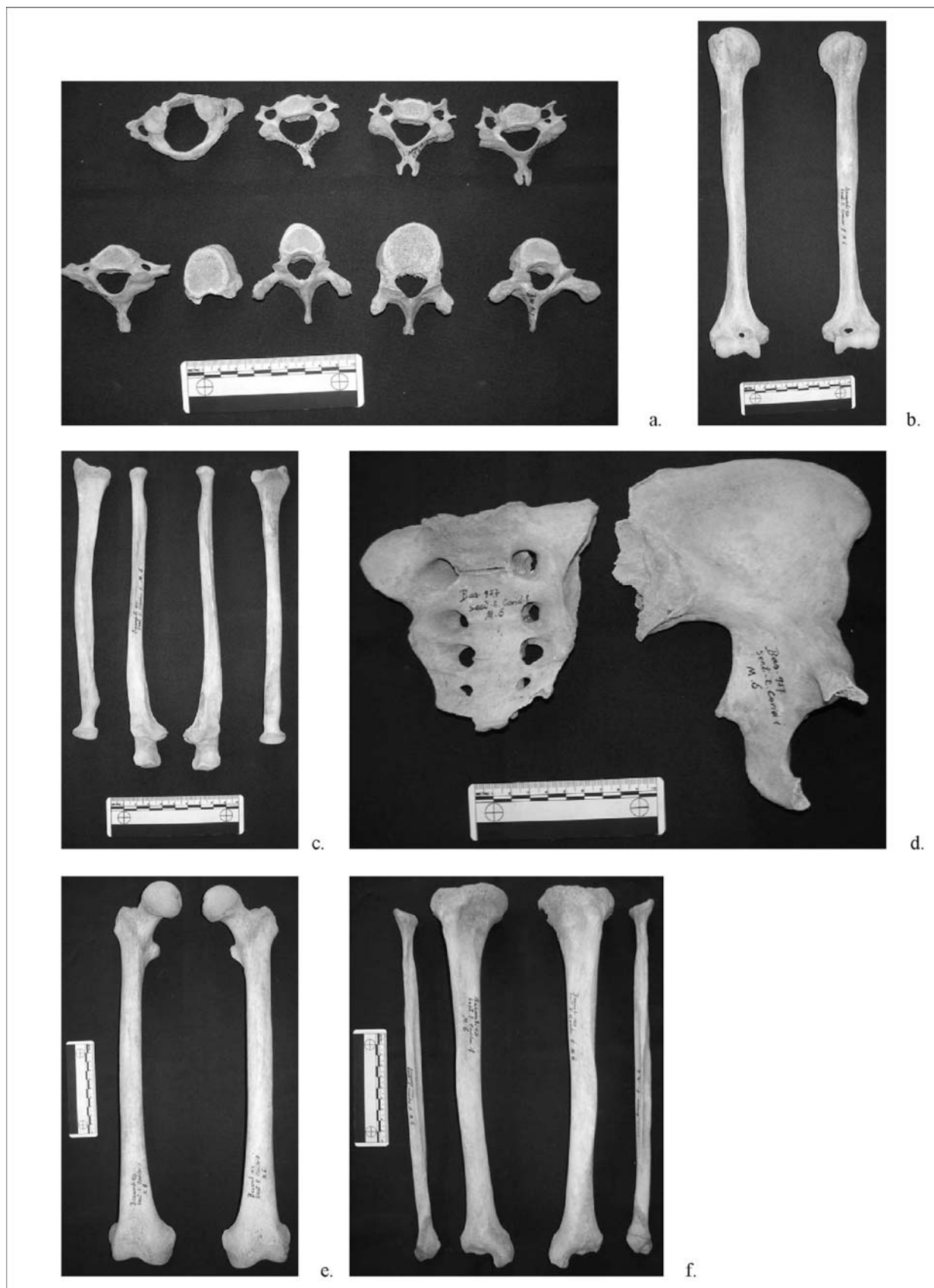

Fig. 7. Basarabi 1957, sector E, C 1, M 6: a. vertebre; b. humerusuri;
c. radiusuri și cubitusuri; d. coxal stânga și sacrum; e. femure; f. tibii și peronee

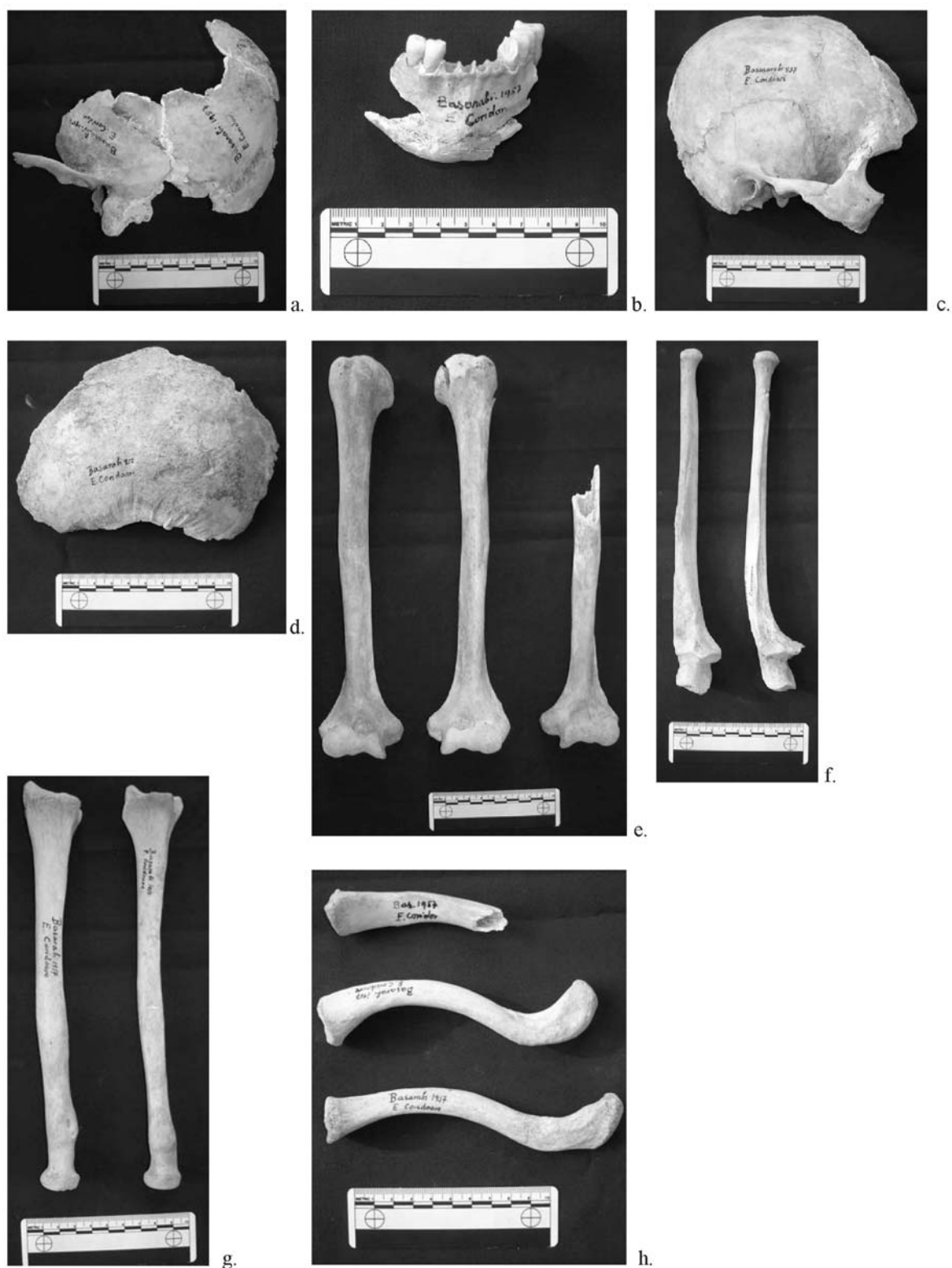

Fig. 8. Basarabi 1957, sector E, coridor și coridoare: a. parietal și temporal stânga; b. fragment de mandibulă; c. fragment de craniu, dreapta; d. parietal stânga; e. humerusuri; f. cubitusuri; g. radiusuri; h. clavicule

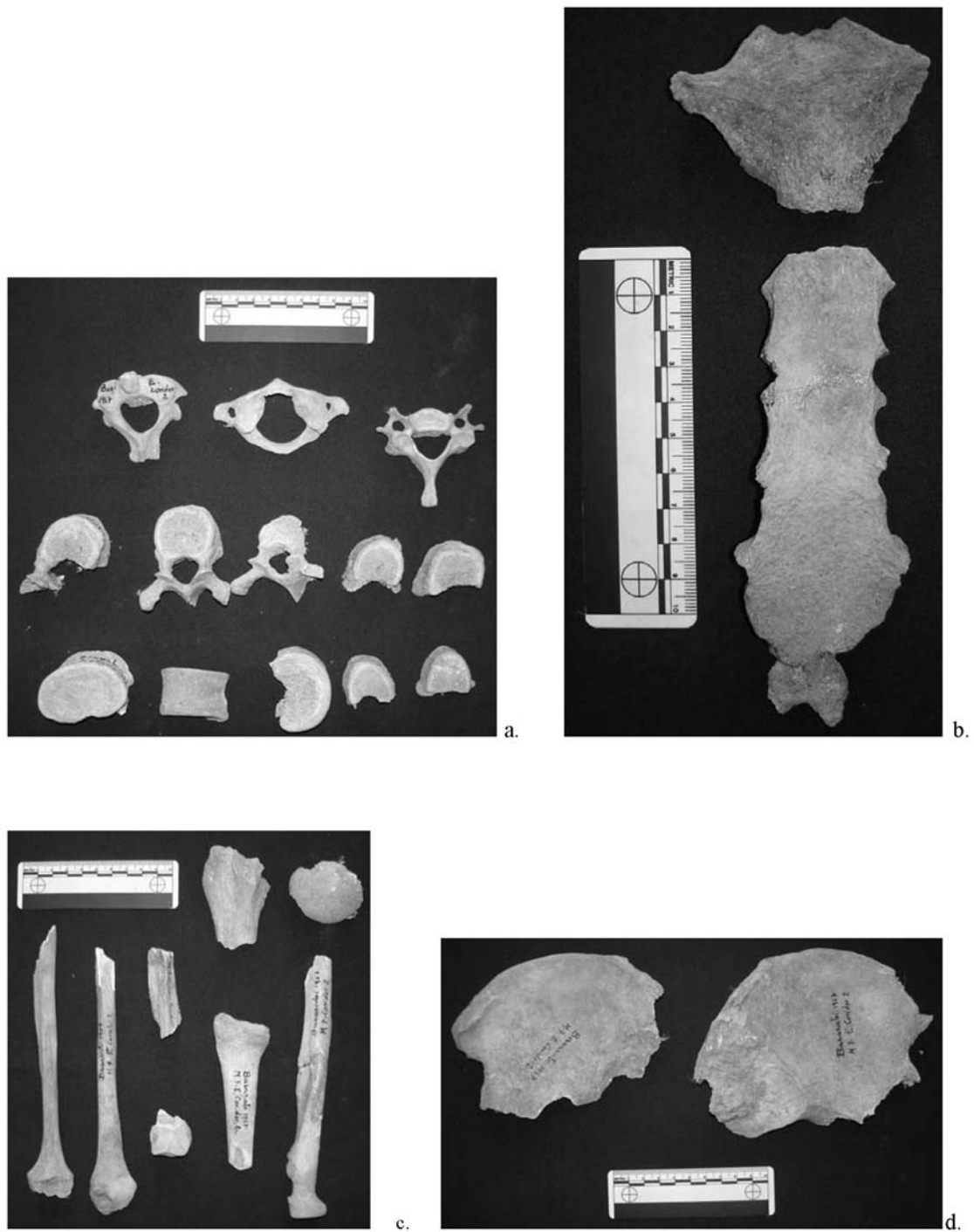

Fig. 9. Basarabi 1957, sector E, coridor 2, M 7: a. vertebre;
b. stern; c. fragmente de oase lungi; d. fragmente de coxale

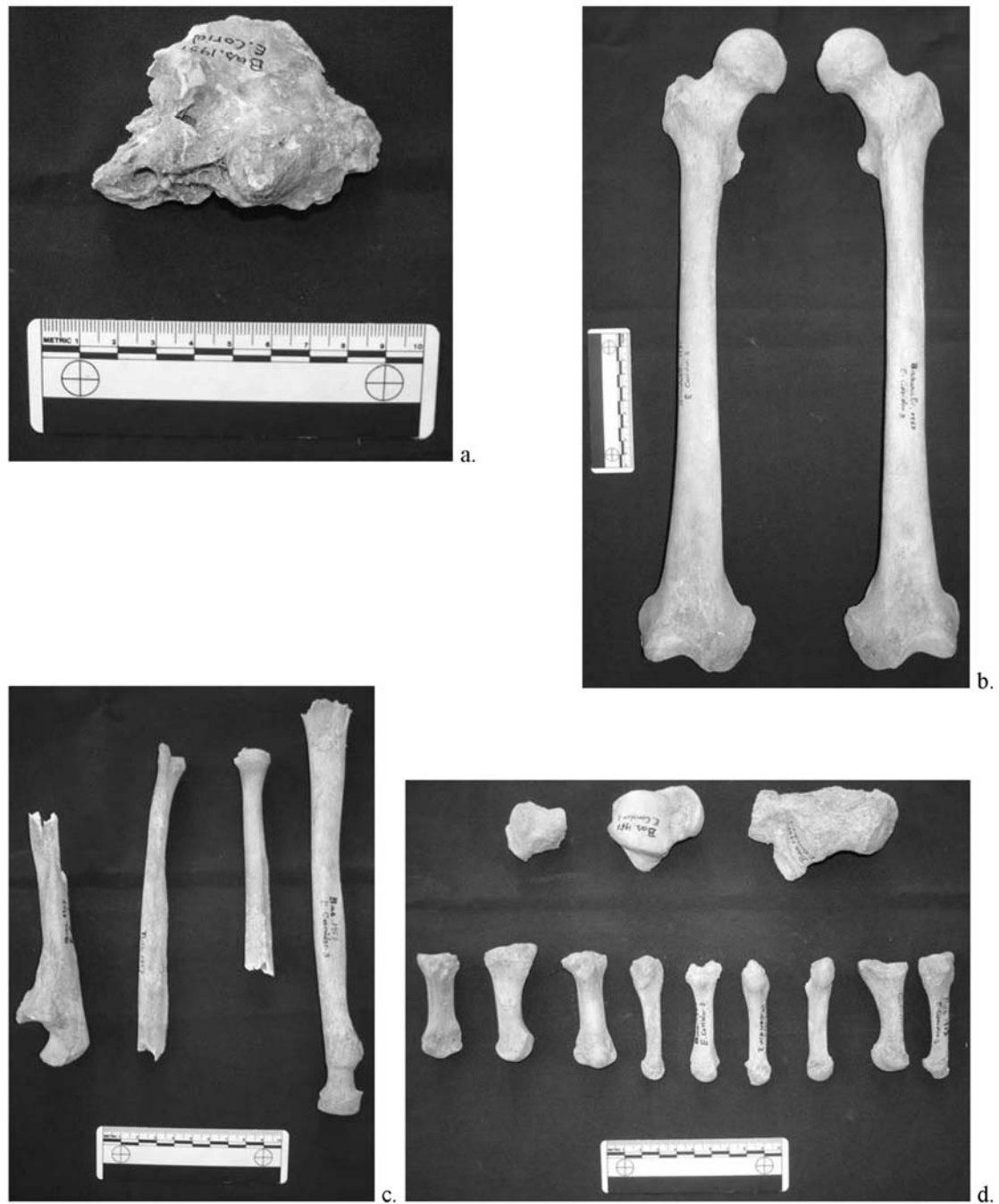

Fig. 10. Basarabi 1957, sector E, coridor 3: a. temporal stânga; b. femure; c. cubitusuri și radiusuri; d. tarsiene și metatarsiene

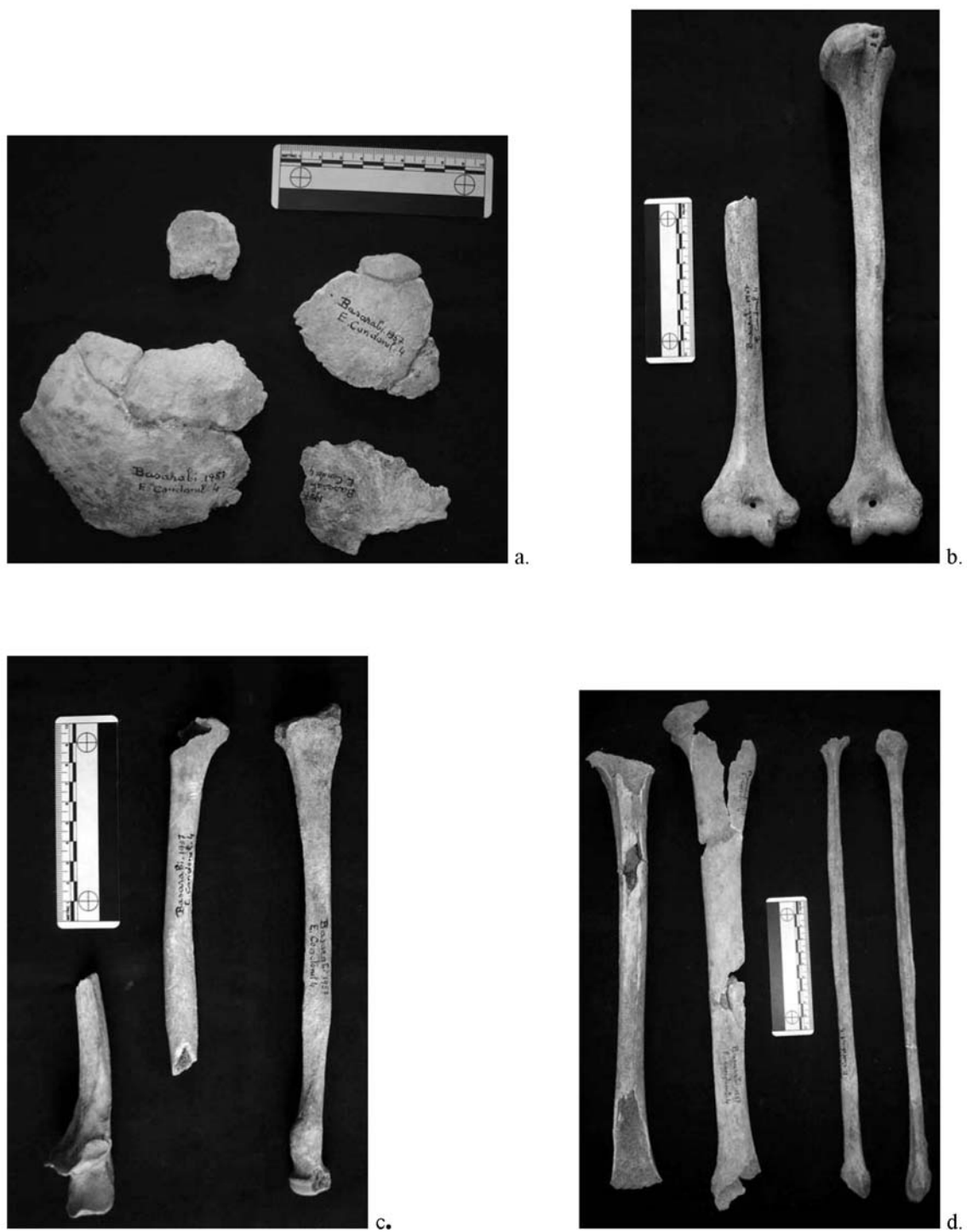

Fig. 11. Basarabi 1957, sector E, coridor 4: a. fragmente de craniu;
b. humerusuri; c. cubitus și radiusuri; d. tibii și peronee

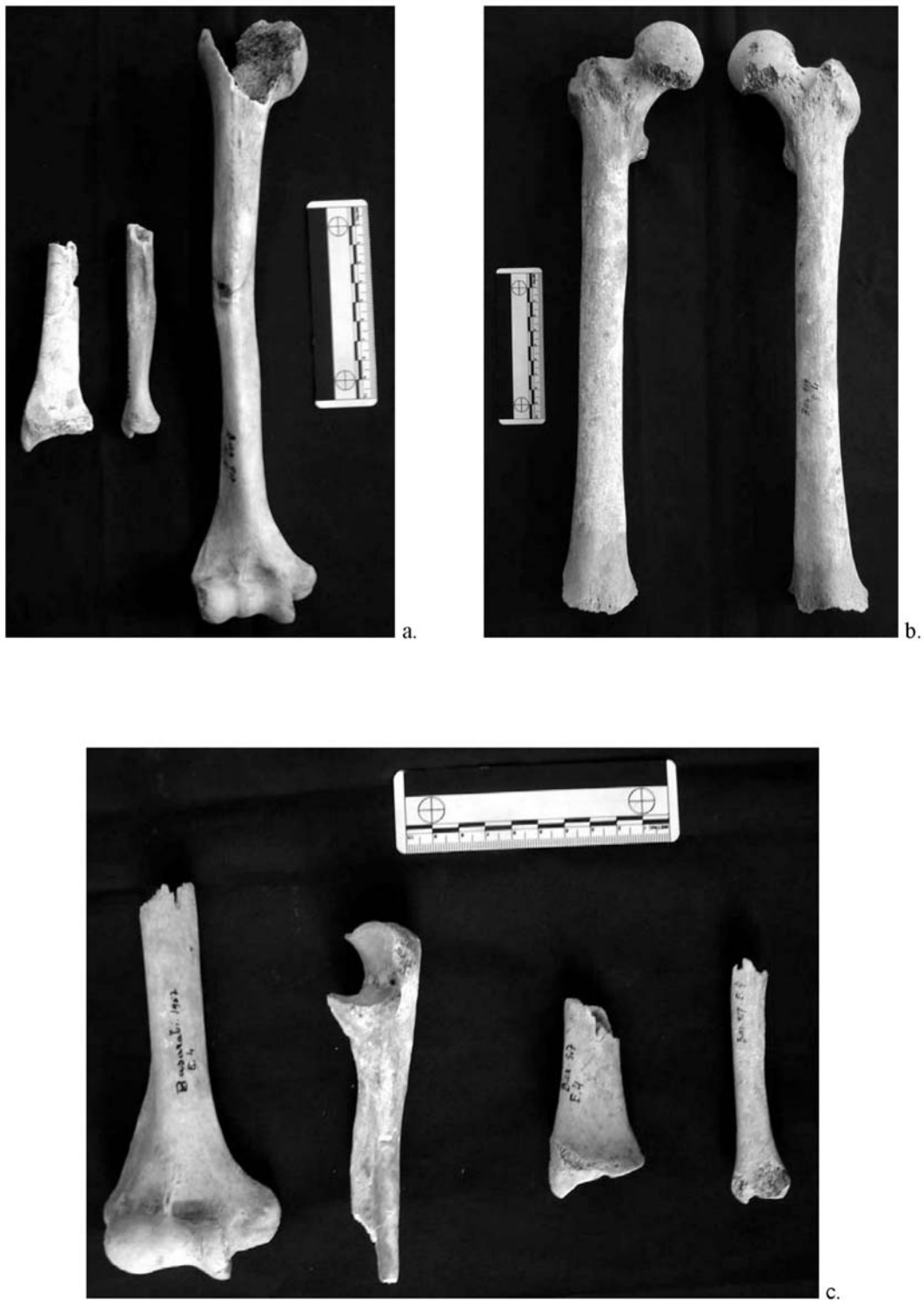

Fig. 12. Basarabi 1957, E 4: individ 3: a. radius, cubitus, humerus;
b. femure; individ 4: humerus, cubitus, radius

Fig. 13. Basarabi 1958, E 6: a. omoplați;
b. clavicule; c. fragmente de craniu

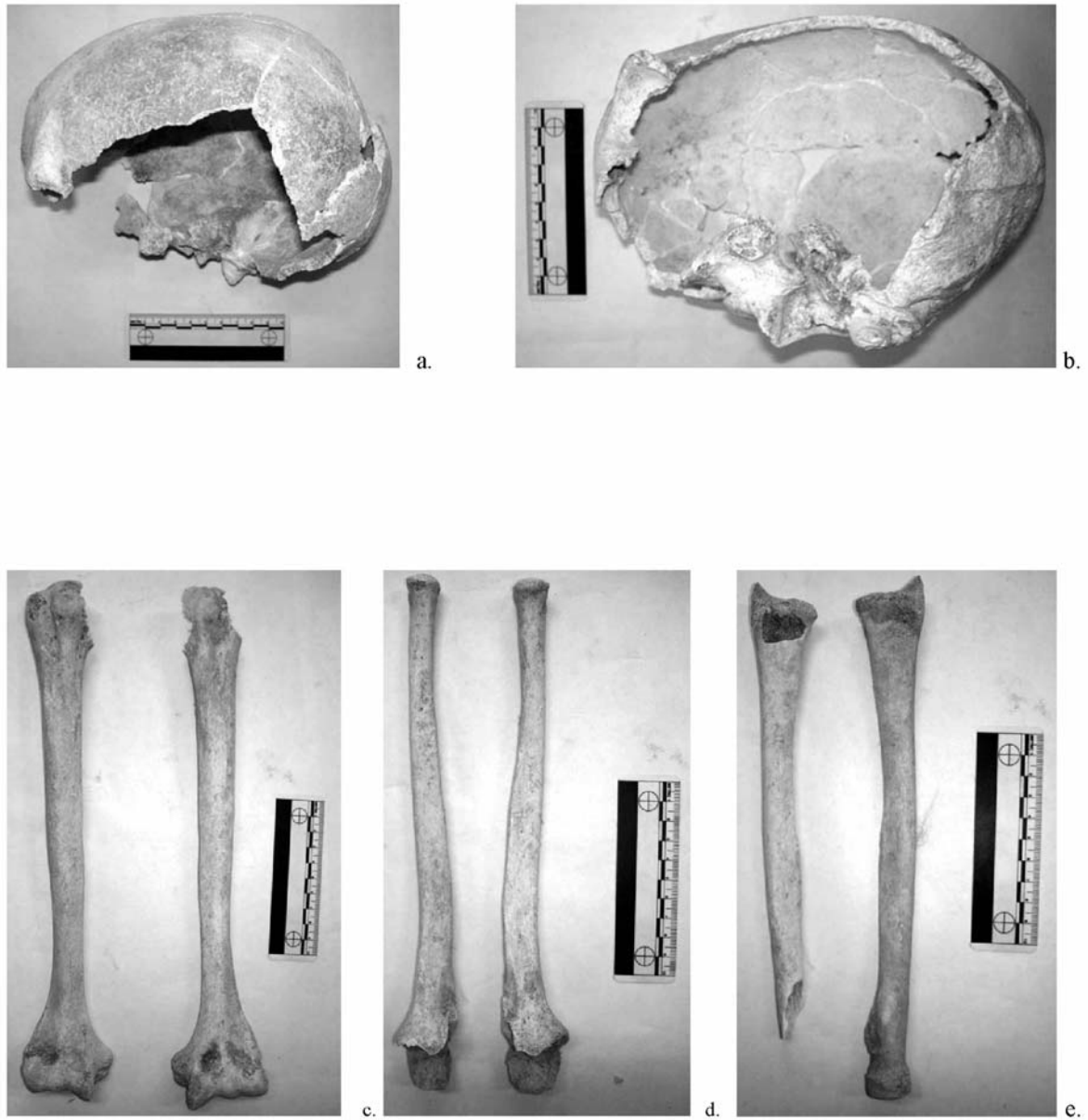

Fig. 14. Basarabi 1960, M 11: a. craniu, vedere laterală stânga; b. craniu, vedere inferioară; c. humerusuri; d. cubitusuri; e. radiusuri

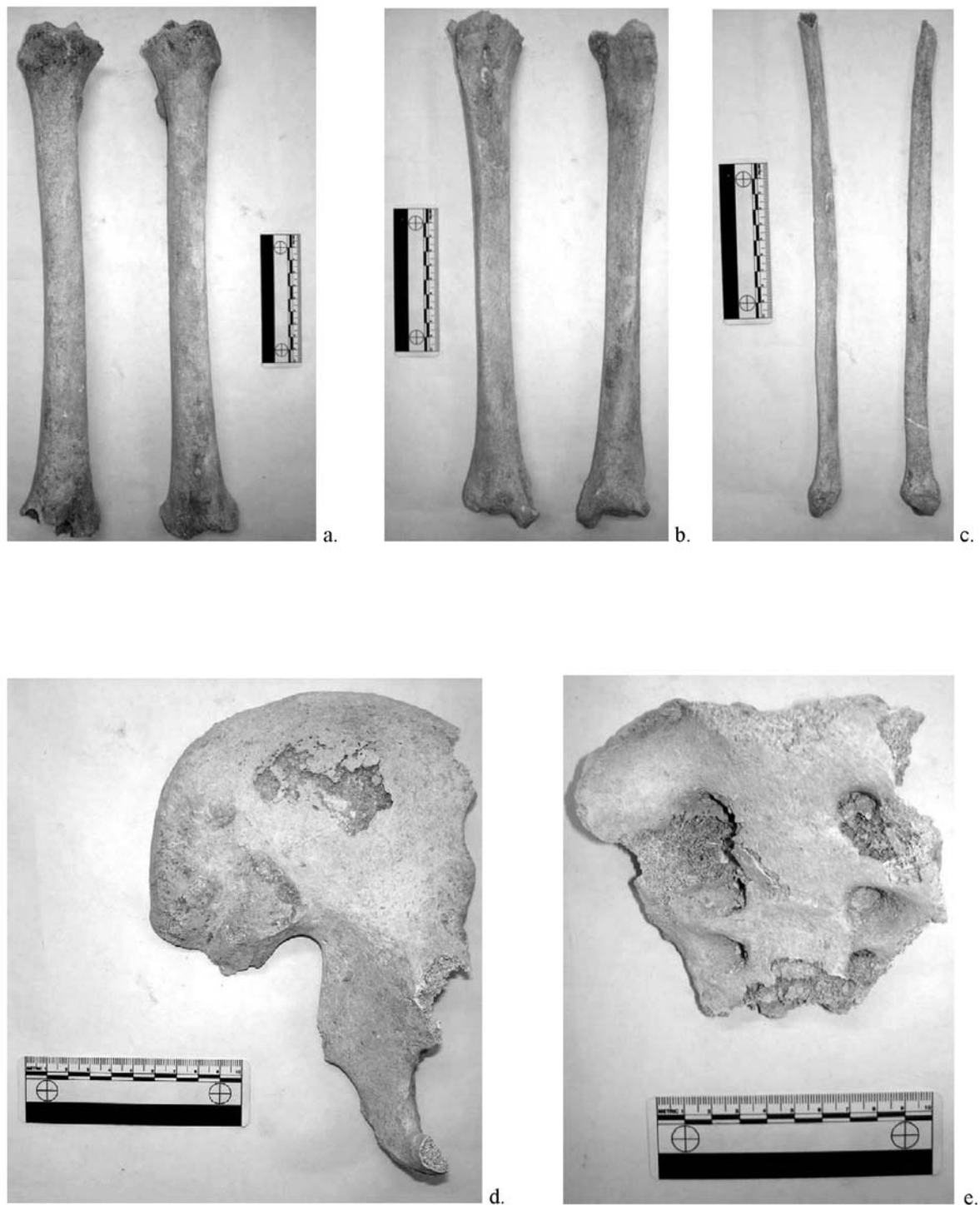

Fig. 15. Basarabi 1960, M 11: a. femure; b. tibii; c. peronee; d. coxal stânga; e. sacrum.